จวน ชูส่งแสง. “มรดกภาษาถิ่นคำวิเศษณ์คนนคร” **นครศรีธรรมราช.** ปีที่ 44
ฉบับที่ 10 (ตุลาคม) : หน้า 52-55.

มรดกทางภาษา

มรดกภาษาถิ่นคำวิเศษณ์คนนคร

จวน ชูส่งแสง / เรียบเรียง

ความหมายนำ

พระยาอุปกิตศิลปสาร (นิ่ม กาญจนาชีวะ เปรียญ) เขียนไว้ว่า

“คำวิเศษณ์ คือคำจำพวกที่ใช้ประกอบคำอื่น ให้มีเนื้อความแปลกออกไป ได้แก่คำว่า ดี ชั่ว ขาว ดำ ต่ำ สูง เร็ว ช้า กว้าง ยาว ร้อน เย็น แบน กลม ขม หวาน ดัง ค่อย เหม็น หอม เป็นต้น คำวิเศษณ์ที่ใช้ประกอบนาม เช่น ม้าเร็ว ประกอบสรรพนาม เช่น ใครบ้าง ประกอบกริยา เช่น เดินช้า ประกอบวิเศษณ์ด้วยกัน เช่น เร็วมาก คำวิเศษณ์ทำหน้าที่เป็นอกรรมกริยา เช่น เขาโง่ เขาจักดีต่อไป...คำวิเศษณ์แบ่งได้ ๑๐ จำพวก” ขอเรียบเรียงสรุปไว้ดังนี้

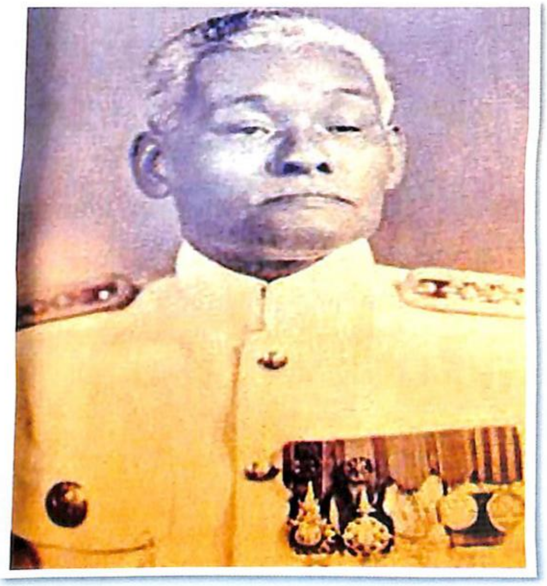

พระยาอุปกิตศิลปสาร (นิ่ม กาญจนาชีวะ เปรียญ)

ลักษณวิเศษณ์ คำวิเศษณ์บอกลักษณะ ชนิด ขนาด สี เสียง กลิ่น รส สัมผัส อาการ เช่น นั่นช้างป่าหรือช้าง*บ้าน* สถาบันคนหู*หนวก* ที่นี่รับสมัครช่างปูน ช่าง*ปั้น* เห็นกบกระโดด*แผล็ว* เขาคือช่างตัด*ผม* ลิงร้อง*เจี๊ยก* หมาเห่า*โฮก* เสียงกลอง*ตึ๊ง*

กาลวิเศษณ์ คำวิเศษณ์ที่บอกเวลาภายหน้าภายหลัง หรือปัจจุบัน เวลาเร็วช้า เช่น คนโบราณ เด็กเดี๋ยวนี้ เวลาเย็น นอนนาน ตื่นช้า นอนก่อน ตื่นหลัง

สถานวิเศษณ์ (สะถาน-นะวิเสด) คำวิเศษณ์บอกสถานที่ แสดงที่อยู่ ระยะที่ตั้งอยู่ เช่น บ้านใกล้ บ้านไกล บ้านเหนือ บ้านใต้ สัตว์บก สัตว์น้ำ อยู่ใกล้ อยู่ไกล อยู่เหนือ อยู่ใต้

ประมาณวิเศษณ์ (ประมาน-นะวิเสด) คำวิเศษณ์บอกจำนวนผิดแผกกัน จำกัดหรือไม่จำกัด จำนวนนับเลขที่ เช่น ต่างคนต่างทำ ต่างเวลา คนละครั้ง คนละอย่าง ๑ คน ๗ ครั้ง ที่ ๑ ที่ ๗ ครบ ๑๐ ครบ ๑๐๐

นิยมวิเศษณ์ (นิยม-มะวิเสด) คำวิเศษณ์บอกกำหนดเขตของความหมายชัดเจนว่า เป็นสิ่งนี้สิ่งนั้นอย่างเดียว หรือเป็นเช่นนี้เช่นนั้นอย่างเดียว เช่น คนนี้ คนนั้น คนเหล่านั้น ทำเช่นนี้ ทำเช่นนั้น อย่างนี้อย่างนั้น ทั้งนั้น ทั้งหมดนี้ อันนี้อันนั้น กระนี้กระนั้น ฉันเอง ทำเอง พูดเล่นดอกนา แน่นอนทีเดียว แน่แท้ แท้จริง เฉพาะ แต่ เช่นประโยค เขาให้เงินเฉพาะลูกเขา เขาเห็นแต่ตัวเขา ฉันไม่ชอบทั้งหมดนั่น

อนิยมวิเศษณ์ คำวิเศษณ์แสดงความไม่กำหนดแน่นอน ประโยคเช่น เขามาเวลาใดก็ได้ เธอห่มผ้าอะไรได้ทั้งนั้น เขาจะมาทำไมกัน พายุมาจะทำไฉน ไยมาด่ากันเอง จะกินข้าวกี่ชามก็ได้ จะนอนกี่คนก็ได้ อุปมาฉันใดอุปไมยฉันนั้น อะไรๆ ก็โทษฉัน ไหนๆ ก็ลงเรือลำเดียวกันแล้ว

ปฤจฉาวิเศษณ์ (ปริด-ฉา-วิเสด) คำวิเศษณ์ที่บอกความสงสัย ใช้เป็นคำถาม เช่น คนใดหนอแกล้งเรา นั่นมันสัตว์อะไร โกรธกันแล้วไยมาพูดกัน ทำไฉนดีหนอ คนไหนคือลูกคุณ เธอมีลูกกี่คน หนูอายุเท่าไร

ประติชญาวิเศษณ์ (ประ-ติด-ยา-วิเสด) คำวิเศษณ์แสดงการรับรอง เรียกขาน เรียกร้องและการโต้ตอบกัน เช่น หนูจ๋ามาหาครูหน่อย คุณขอรับคุณแม่คุณมาหา แดงโว้ยขอรับผมเป็นทหาร ที่นี่ไม่มีโว้ย เล่นได้เลยหนูจ๋า

ประติเษธวิเศษณ์ (ประติเสด-ทะ-วิเสด) คำวิเศษณ์บอกการห้าม การไม่รับรอง เช่น ใช่กิจของนักเรียน - ไม่ใช่กิจของนักเรียน มิได้อยู่ที่นี - ไม่ได้อยู่ที่นี่ เขาบ่ผิด หามิได้เราไม่เกี่ยว เปล่าขอรับ มิได้ขอรับ

สำหรับคนนครแล้ว คำวิเศษณ์ที่แปลกใหม่ ๑๐ พวกดังกล่าว มีมากมาย เป็นมรดกภาษาถิ่นนครที่น่าสนใจอย่างยิ่ง คนนครก่อเกิดคำวิเศษณ์แปลกใหม่ได้ยอดเยี่ยม เป็นมรดกภาษาศิลปศาสตร์ปราชญ์ชาวบ้านเฉพาะคำวิเศษณ์ที่มีหน้าที่แต่งคำนามและคำกริยา แสดงถึงจำนวนมากน้อย เสียงดังเช่นนั้น หรือลักษณะนิสัยท่าทาง ก็มีหลากหลายคำ ขอยกตัวอย่างดังนี้

แก*กกกก* มีกเข้าไป ๓ *กรีบ*　　ดอง*ปูกรุบกริบ*　มันไม่มากระหมึง
ของยัง*กะหลักกะลุย*　　ชอบเที่ยวกางหลางโหย　---

คำวิเศษณ์คนนคร ที่แปลกและน่าสนใจ มีดังนี้

กก	เสียง เสียงดังเช่นนั้น เช่น ไอ้ไหรเหลิ่นดังกก - อะไรหล่นดังกก
กกกก	มาก ยิ่ง เช่น แกกกกก - แก่มาก แห้งกกกก - แห้งมาก แหม็ดเกลี้ยงกกกก - หมดไม่เหลือเลย ข็อกข็อก ก็ว่า
ก็กแก็ก	เล็กๆน้อยๆ เหลาะแหละ เสียงดังเบาๆ เช่น เสียงไหรในครัวดังก็กแก็ก - เสียงอะไรในครัวดังก็กแก็กเบาๆ
กังแก้ง	โอ้อวด อวดเบ่ง เช่น อย่ามาทำกังแก้งเดียวโถกถีบ - อย่ามาทำโอ้อวดเดี๋ยวถูกเตะ

จวน ชูส่งแสง. “มรดกภาษาถิ่นคำวิเศษณ์คนนคร” **นครศรีธรรมราช.** ปีที่ 44
ฉบับที่ 10 (ตุลาคม) : หน้า 52-55.

กังโห้	ยุติธรรม ซื่อสัตย์ เช่น หมันเป็นคนกังโห้ – เขาเป็นคนซื่อ กังหู้ ก็องโถ่ ก็องโต่ ก็ว่า
กรกกรก	เหมาะเจาะ พอดี เช่น เข้ากันกรกกรกเลย – เข้ากันพอดีเลย มาก ยิ่ง เช่น จืดกรกกรก - จืดชืด แห้งกรกกรก – แห้งสนิท
กร้องแกร้ง	ท่าทางเจ้าชู้ ไม่มั่นคง เช่น เห็นสาวแล้วทำกร้องแกร้งโหย – เห็นผู้หญิงแล้วทำท่าเจ้าชู้ทุกที กล้องแกล้ง ก็ว่า
กร็อบแกร็บ	แห้งกรอบ ยอบแยบ เปราะ หมายถึง ยากจน เช่น เดือนนี้กร็อบแกร็บจ้าน – เดือนนี้ยอบแยบมาก
กระหมึง	กระมัง กะหมึงหมึง ก็ว่า เช่น มันไม่มากระหมึง – เขาไม่มากระมัง
กราด	กราด ซัดส่งไปโดยไม่เจาะจง ทั่วไป เช่น ยิงกราด ด่ากราด ตราด ก็ว่า แคระแกร็น ซูบผอม เช่น ไม้ต้นนี้กราดจัง - ต้นไม้นี้แคระแกร็นมาก แด็กนี้กราดจัง – เด็กคนนี้ผอมมาก
กรึบ	ทันทีทันใด เช่น มึกกรึบเดียวแหม็ด – ดื่มรวดเดียวหมดเสียงดังเช่นนั้น จำนวนนับของการดื่ม เช่น มึกเข้าไป ๓ กรึบ
กรุบกริบ	เปราะบาง เช่น ดองปูตัวนี้คลำแลต้ากรุบกริบแล้ว – กระดองปูตัวนี้จับดูซีนิ่มบางแล้ว กรุบกรุบ ก็ว่า ; เสียงดังเช่นนั้น เช่น เคี้ยวดังกรุบกริบ
กล้วยกล้วย	ง่าย สะดวก ไม่ยาก เช่น ของกล้วยกล้วย – ของง่ายๆ
กวัดกวัด	ไม่สำรวม ลุกลี้ลุกลน เช่น เณรนั้นเดินกวัดกวัด – สามเณรนั้นเดินไม่สำรวม ปัดปัด ก็ว่า
ก๊อกกี้กางเก้ก	เสียงไก่ขัน เช่น ไก่ขันดังก๊อกกี้กางเก้ก
ก๊อกแก๊ก	เล็กๆน้อยๆ เหลาะแหละ เช่น ทำไหรก๊อกแก๊กจัง - ทำอะไรเหลาะแหละมาก
กอน	เดิม เริ่ม ลำดับแรก เช่น เตินกอนไก – ตื่นก่อนไก่ขันครั้งแรก ไปกอนถึงงานบุญดีหวา – ไปก่อนที่จะถึงงานบุญดีกว่า
กะเดียว	ตะกี้ เช่น กะเดียวทำไหรอยู – ตะกี้ทำอะไรอยู่ แตเดียว แรกเดียว ก็ว่า
กะหลกฉกแฉ็ก	เล็กๆน้อยๆ ไม่เป็นชิ้นเป็นอัน อีหลกฉกแฉ็ก ก็ว่า เช่น ทำไหรกะหลกฉกแฉ็กเกิน - ทำอะไรไม่เป็นชิ้นเป็นอันเลย
กะหลักกะลุย	มากมายก่ายกอง เช่น หนมยังมีกะหลักกะลุย – ขนมยังมีมากมาย
กางหลาง	เกะกะ เกกมะเหรก วางท่า เช่น ทำกางหลางเหมือนลักเลง – วางท่าเหมือนนักเลง ไม่เอาการเอางาน เช่น เที่ยวกางหลางโหย – เที่ยวไม่เอาการเอางานเป็นประจำ
กาหมัง	กระมัง เช่น ผอมาแล้วกะหมัง – พ่อมาแล้วกระมัง
กุกกิก	ขรุขระ ไม่เป็นระเบียบ ขุกขิก คุกคิก ก็ว่า เช่น ลูกไอ้ไหรผิวกุกกิก – ผลไม้อะไรผิวขรุขระ เสียงดังเช่นนั้น เช่น เสียงไหรดังกุกกิกในครัว

กุบกับ	อาการที่รีบทำอย่างลุกลน เช่น ทำกุบกับจัง – รีบทำลุกลนจัง
เกลี้ยงกลิบ	หมด สะอาด เกลี้ยงควรน เกลี้ยงฉาด เกลี้ยงแผว เกลี้ยงแวว ก็ว่า เช่น หมาเลียเกลี้ยงกลิบ - สุนัขเลียหมดเลย แลต้ากวาดเกลี้ยงกลิบแล้ว - ดูเถอะ กวาดสะอาดแล้ว
แก็กชิ้ม	หนักใจ ไม่สบายใจ แย่ เดือดร้อน เช่น ไตรวันนี้แก็กชิ้มจ้าน – ทำไมวันนี้ไม่สบายใจเลย
แก็ง	สวย งาม เก่ง เช่น แด็กนี้อยู่แก็ง - เด็กคนนี้สวย แด็กนี้แก็งจ้าน – เด็กคนนี้เก่งมาก
โกกเกก	ขรุขระ ลุ่มๆดอนๆ เช่น หนนนี้โกกเกกจ้าน - ถนนนี้ขรุขระมาก
โกร่งแกรง	ผอมสูงชะลูด เช่น หมอนั้นสาติดยาโกร่งแกรงเหมือนเปรต - คนนั้นสงสัยติดยาเสพติดผอมสูงเหมือนเปรต

หนังสืออ้างอิง

มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช : พจนานุกรมภาษาถิ่นใต้ พ.ศ.๒๕๕๐ ฉบับเฉลิมพระเกียรติ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ในวโรกาสเจริญพระชนมพรรษา ๘๐ พรรษา. มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช. มูลนิธิร่วมพัฒนาภาคใต้และสถาบันทักษิณคดีศึกษา. ๒๕๕๑.

พระยาอุปกิตศิลปสาร (นิ่ม กาญจนาชีวะ เปรียญ) . หลักภาษาไทย (อักขรวิธี วจีวิภาค กยสัมพันธ์ฉันทลักษณ์) ไทยวัฒนาพานิช จำกัด . กรุงเทพมหานคร ๒๕๒๔.